

Debreceni Egyetem
Molekuláris Sejt- és Immunbiológiai Doktori
Iskola

Az akkreditációs eljárásban közreműködő látogató
bizottság jelentése

Tartalomjegyzék

I. A látogató bizottság javaslata az akkreditációt illetően.....	3
I.1. Főbb erősségek	4
I.2. A monitor eljárás feltételei	4
II. A látogató bizottság értékelése	5
II.1. A doktori iskola általános helyzetképe	5
II.2. A törzstagok tudományos tevékenysége.....	6
II.3. Az ESG-kritériumok szerinti értékelés	6
ESG 1.1 Minőségbiztosítási politika	6
ESG 1.2 és 1.9 A képzési programok kialakítása és jóváhagyása, folyamatos figyelemmel kísérése és rendszeres értékelés	8
ESG 1.3 Hallgatóközpontú tanulás, tanítás és értékelés	9
ESG 1.4 A hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képesítés odaítélése	11
ESG 1.5 Oktatók	11
ESG 1.6 Tanulástámogatás és hallgatói szolgáltatások	12
ESG 1.7 Információkezelés.....	13
ESG 1.8 Nyilvános információk	14
ESG 1.10 Rendszeres külső minőségbiztosítás.....	15
Látogató Bizottság	15

I. A látogató bizottság javaslata az akkreditációt illetően

A MAB Látogató Bizottsága (a továbbiakban: a Bizottság) a Debreceni Egyetem Molekuláris Sejt- és Immunbiológiai Doktori Iskolája által készített önértékelés, az átvizsgált nyilvános egyetemi dokumentumok és a helyszíni látogatás alapján megállapítja, hogy a Molekuláris Sejt- és Immunbiológiai Doktori Iskola (a továbbiakban: DI) minőségbiztosítási rendszere az ESG (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area) elvei értelmében a doktori iskola folyamatainak többségére kiterjed.

A doktori iskola minőségbiztosítási és -fejlesztési folyamatai tervezettek; tervezési, ellenőrzési, mérési és értékelési eljárásai többnyire rendszerezettek. A vezetési folyamatok és a minőségbiztosítási folyamatok között kimutatható a kapcsolat, az oktatás-kutatás menedzsmentje megfelelő, iránya illeszkedik a doktori iskolai stratégiához.

A támogató – pénzügyi, gazdálkodási, informatikai – folyamatok, valamint az infrastruktúra kiváló háttérrel biztosít az oktatási és kutatási tevékenységhez.

Ennek alapján a doktori iskola öt évre akkreditálható feltételesen, monitor eljárással egybekötve. A monitor eljárás feltételei: a doktori iskola e határozathozatal napjától számított két éven belül benyújtja a MAB-nak írásos beszámolóját, melyben részletesen ismerteti az ebben a jelentésben felsorolt hiányosságok pótlására tett intézkedéseket. A MAB a beszámoló beérkezését követő 30 munkanapon belül jelzi a doktori iskolának, ha helyszíni látogatást is szükségesnek tart. A pótolandó hiányosságok felsorolása az I.2. fejezetben található; amennyiben ezek pótlása nem történik meg az előírt határidőre, a MAB megvonja az akkreditációt a doktori iskolától.

Az ESG-pontokat tárgyaló fejezetek végén a Bizottság által megfontolásra ajánlott javaslatok találhatóak. Mérlegelésüket a doktori iskolára bízta a Bizottság, teljesülésüket külön nem vizsgálja.

I.1. Főbb erősségek

A MAB fontos célja, hogy az akkreditációs eljárások során tapasztalt jó gyakorlatokra felhívja a doktori képzést folytató intézmények figyelmét. A Bizottság e célból összegyűjtötte azokat a gyakorlatokat, melyeket példaértékűnek talál, s melyekből más doktori iskolák is ötleteket meríthetnek.

- A PhD-hallgatók tanulmányainak és kutatási tevékenységeinek nyomon követése és figyelemmel kísérése (mentorálása) érdekében kialakított többszintű értékelő rendszer (témavezetők, advisorok) példaértékű.
- Az évente megrendezésre kerülő és (az elsőévesek kivételével) valamennyi doktorandusz számára kötelező Winter School konferencia hatékonyan segíti a doktoranduszok kutatói kompetenciáinak fejlődését, és fontos szerepet játszik a doktori képzés népszerűsítésében is.
- Kiemelendő a tanulási környezet (könyvtár, állatház, tudományos eszközök, informatikai támogatás) magas színvonala.

I.2. A monitor eljárás feltételei

A minőségbiztosítási politika területén:

- A DI az érintettek bevonásával megalkotja, elfogadja és honlapján közzéteszi küldetésnyilatkozatát, jövőképeinek leírását és minőségbiztosítási célkitűzéseit.
- A DI a Debreceni Egyetem (DE) Minőségbiztosítási Kézikönyvének 2019. október 29-én kelt IX. mellékletével összhangban kiterjeszti és rendszeresen végez hallgatói elégedettségmérést, az oktatók és az oktatói munka hallgatói véleményezésének (OMHV), ezek értékelésének, valamint a visszajelzések alapján szükséges intézkedések intézményesített rendszerét működteti. A DI gondoskodik róla, hogy a hallgatói kérdőívek angol nyelven is elérhetőek legyenek.
- A DI megvalósítja a minőségfejlesztési tervek, célok rendszerezett kezelését, nyomon követését, a Minőségbiztosítási terv operatív jellegű fejlesztését, amelyben helyet kapnak a konkrét minőségcélok és indikátorok, valamint azok ellenőrzési és visszacsatolási mechanizmusai is. A DI összehangolja a Minőségbiztosítási tervét (2019) és Képzési tervét (2019), megszüntetve a tartalmi átfedéseket és az ellentmondásos szabályokat.
- Az Általános Orvostudományi Kar (ÁOK) ISO 9001:2015 szabvány szerinti minőségirányítási rendszerének alapjául szolgáló dokumentációs rendszert pontosítja, és a doktori képzésre vonatkozó hatályt törli (MF 12 Posztgraduális képzés – Minőségirányítási folyamatleírás 2017.10.02. 18. kiadás).
- A DI az Egyetemi Doktori és Habilitációs Tanács (EDHT) 2019. november 13-i ülésén elfogadottak szerint az év végén összegyűjti a – kötelező, és esetleges saját – indikátorok adatait. Ezek alapján saját magára vonatkozóan elemzi a minőségcélok teljesülését. A

hallgatók bevonásával dönt arról, hogy szükséges-e a célokban, az indikátorokban vagy az intézkedésekben változtatnia. Minderről összefoglaló tájékoztatást nyújt minden érintettnek.

A képzési programok területén:

- Az oktatási kreditek elszámolását tegyék egyértelművé (kap-e kreditet az oktatásért a hallgató, és mennyit), valamint a látogatás során jelzett gyakorlatot, miszerint a komplex vizsga főtárgyának teljesítése előfeltétele az oktatási tevékenységnek, foglalják szabályzatba.

A hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képesítés odaítélése területén:

- A DI a magyar hallgatók felvételi eljárásával harmonizáló felvételi eljárásrendet dolgoz ki és működtet a Stipendium Hungaricum ösztöndíjas hallgatókra vonatkozóan is.
- A minőségbiztosítási kézikönyv térjen ki az ipari partnerekkel való együttműködés, valamint a külföldi részképzés és a mobilitás fejlesztésére.

Az információk nyilvánossága területén:

- A DI elkészíti a honlapja angol nyelvű változatát, valamint elkészíti, közzéteszi és a külföldi hallgatók körében kommunikálja a doktoranduszokra vonatkozó legfőbb szabályzatok (minimálisan a képzési terv és a működési szabályzat) angol nyelvű változatát.

II. A látogató bizottság értékelése

II.1. A doktori iskola általános helyzetképe

A doktori iskola jogelődje a 2001-ben alakult Elméleti Orvostudományok Doktori Iskola Sejtbiokémia, Molekuláris Biológia és Immunológia doktori programja volt. E doktori iskolából kiválva, 2008-ban alakult a DI Dr. Fésüs László akadémikus vezetésével. Irányítását 2018-ban Dr. Tózsér József egyetemi tanár, az ÁOK Biokémiai és Molekuláris Biológiai Intézet vezetője, a Debreceni Egyetem egészségipari innovációért és képzésfejlesztésért felelős rektorhelyettese vette át. A doktori iskola tőzstagja négy egyetemi tanár, egy emeritus professzor, egy egyetemi docens és egy adjunktus. A teljes oktatói gárda jelenleg 52 fő, a Debreceni Egyetem Orvostudományi Doktori Tanácsának követelményei szerint akkreditált oktató.

A DI elsődleges kutatási és oktatási területe a sejtbiológia és az immunbiológia, amint azt a doktori iskola neve is jelzi. További művelt tudományterületei a biokémia, a molekuláris biológia és a genetika, mely területek hatékonyan egészítik ki az elsődleges területek kutatási és képzési spektrumát.

A doktori iskola széles hazai és nemzetközi kapcsolati hálózattal rendelkezik. A doktori iskola nemzetközi versenyképességét a megjelent publikációk kiemelkedően magas színvonala mellett, alátámasztja a doktoranduszok fokozatszerzés utáni sikeres elhelyezkedése és pályafutása, továbbá a külföldi hallgatók érdeklődése a doktori iskola képzése után (jelenleg az aktív hallgatók több mint 30%-a külföldi állampolgárságú).

A doktori iskola a korábbi akkreditációs eljárás során javasolt pontosításokat elvégezte.

II.2. A törzstagok tudományos tevékenysége

A doktori iskoláról, a doktori eljárások rendjéről és a habilitációról szóló 387/2012. (XII. 19.) számú kormányrendelet meghatározza a törzstagság kritériumait. A törzstagság egyik alapvető feltétele a 2. § (3) bekezdésének b) pontja értelmében, hogy törzstag az lehet, „aki a doktori iskola tudományágában, illetve annak kutatási területén folyamatos, magas szintű tudományos tevékenységet folytat, amely tudományos tevékenység – ide nem értve a művészeti tevékenységet – a Magyar Tudományos Akadémiáról szóló 1994. évi XL. törvény 3. § (1) bekezdés o) pontjában meghatározott nemzeti tudományos bibliográfiai adatbázis (a továbbiakban: Adatbázis) alapján vizsgálendő”.

Egyértelműen megállapítható, hogy a Debreceni Egyetem Molekuláris Sejt- és Immunbiológiai Doktori Iskolájának törzstagjai:

Balogh István, egyetemi docens
Benkő Szilvia, egyetemi adjunktus
Fésüs László, professor emeritus
Fuxreiter Mónika, egyetemi tanár
Nagy Bálint, egyetemi tanár
Szabó Gábor, egyetemi tanár
Tózsér József, egyetemi tanár

a kormányrendelet 2. § (3) bekezdés b) pontjában foglaltaknak megfelelően folyamatos, magas szintű tudományos tevékenységet folytat.

A DI vezetője Tózsér József egyetemi tanár, az MTA doktora, az ÁOK Biokémiai és Molekuláris Biológiai Intézetének igazgatója, a Debreceni Egyetem egészségipari innovációért és képzésfejlesztésért felelős rektorhelyettese, aki 2018-ban vette át a DI irányítását. Vezetése mellett a DI továbbra is magas színvonalon működik. Tózsér József kiemelkedő oktatási teljesítménye mellett elismert kutató. Az MTMT-adatbázis alapján tudományos közleményeinek száma 158, független idézettsége több mint 2700, és az utóbbi öt évben is 29 közleményt publikált. Egészségipari innovációért és képzésfejlesztésért felelős rektorhelyettesként nagy hangsúlyt helyez az ipari partnerkapcsolatok építésére, és folyamatosan vannak közös projektjei ipari szereplőkkel.

II.3. Az ESG-kritériumok szerinti értékelés

ESG 1.1 Minőségbiztosítási politika

A Debreceni Egyetem (DE) minőségbiztosítási rendszerének alapdokumentumaként a 2019. március 13-án kelt Minőségbiztosítási Kézikönyve és annak mellékletei szolgálnak. A Kézikönyv időközben módosult, amelynek IX. mellékletében került rögzítésre „A doktori iskolák minőségbiztosítási rendszereinek alapelvei, összhangban a Debreceni Egyetem minőségbiztosítási rendszerével”. Ezen módosított változatot a DE Szenátusa 2019. október 29-i ülésén fogadta el és hagyta jóvá, amiről a látogató bizottság előzetesen nem, csak a helyszíni látogatás alkalmával kapott tájékoztatást az EDHT elnökétől.

A módosított dokumentumban szabályozásra kerültek a doktori iskolák minőségügyi szervezeti hátterének és dokumentációs rendszerének kialakítására vonatkozó kritériumok. Mindezeket kiegészíti még az, hogy a DI minőségértékelési rendszert működtet, amelyhez az EDHT évente minőségcélokat határoz meg, és a doktori iskola tanácsa ezekhez igazodva határozza meg saját minőségcéljait, valamint a kapcsolódó indikátorokat. Rögzítésre került továbbá az is, hogy a doktori iskolák működésük során érvényesítik a PDCA-elvet (Plan-Do-Check-Act), vagyis tervezik a működést, megvalósítják a tervben rögzített célokat, kontroll eszközöket alkalmaznak a működési cél szerinti megfelelés vizsgálatára és a figyelemmel kísért mutatók alapján szükség szerint korrigálják működésüket.

A 2020. évre vonatkozóan az EDHT által 2019. november 13-án meghatározott minőségcélokhoz igazodva a DI is rögzítette minőségcéljait (fokozatot szerettek számának 10%-os növelése, Scopusban indexelt tudományos közlemények számának növelése stb.)

Tekintettel arra, hogy a DE doktori képzésében jelentős arányú a külföldi hallgatók létszáma – a DI esetében ez 30% –, mindenképpen szükséges a minőségfejlesztési tervezési tevékenységek között a nemzetköziesítés témakörére nagyobb hangsúlyt helyezni, pl. a doktori képzésekre vonatkozó angol nyelvű dokumentumok rendelkezésre állását biztosítani a hallgatók számára.

Az ESG-kritériumrendszer egyik központi eleme a hallgatóközpontúság. Ezzel összefüggésben a DI OMHV rendszerének vizsgálatára is nagy hangsúlyt helyezett a Bizottság, amellyel kapcsolatban eltérő információk és vélemények álltak rendelkezésre, fogalmazódtak meg hallgatói és oktatói aspektusból. Az OMHV-tevékenység mind a magyar, mind a külföldi hallgatók esetében fontos információforrásként tekintendő a doktori iskola minőségfejlesztési tevékenységeihez. Ezen mérésekből megismerhetővé válnak azok a hallgatói vélemények, javaslatok, amelyek alapján a képzés minőségi fejlesztése tervezhető. Ehhez biztosítani szükséges olyan mérési eszközt (pl. angol és magyar nyelvű kérdőívet), amelyből releváns információk nyerhetők ki. E folyamat zárásaként pedig szükséges a mérés eredményeinek visszacsatolása mind a hallgatók, mind az oktatók felé. Ezen a területen – főként a külföldi hallgatók vonatkozásában – még nem kiforrottak a folyamat lépései, jelentős fejlesztés látszik indokoltnak.

A DI Minőségbiztosítási terve (2019) jelentős tartalmi átfedést és egyezőséget mutat a DI Képzési tervével (2019), továbbá az önértékelési jelentéssel is. Az említett dokumentumok részletesen kitérnek a doktori képzési tevékenység teljes spektrumára, azonban azokban kevésbé kapott hangsúlyt az ESG kritériumrendszerének való megfelelés igénye, amit a jövő tekintetében javasolt áttekinteni és érvényesíteni. Javasolt továbbá a szövegegyezőségek megszüntetésével egyidejűleg az ellentmondásos szabályozásokat is feloldani (pl. Minőségbiztosítási terv 2. fejezet: oktatói akkreditációs kérelem a PhD-fokozat megszerzését követő három éven belül nyújtható be a tudományterületi doktori tanácshoz, ezzel szemben az Önértékelési dokumentumban ugyanezen kritérium két évet ír elő; vagy a Képzési terv 5.1 fejezete rögzíti, hogy „a doktori képzésben oktatói tevékenységgel kredit nem szerezhető”, majd az 5.3 fejezetben (Oktatási kredit) bemutatják, hogy az oktatási tevékenység miként ismerhető el kreditértékekben).

A helyszíni látogatás során szerzett benyomások és információk, valamint a dokumentumokban rendelkezésre álló információk alapján megállapítható, hogy a DI képzési tevékenysége magas színvonalon zajlik, és az ESG-kritériumok működési gyakorlatba történő implementációja megkezdődött.

Az ezzel kapcsolatban kijelölt irányok és a meghatározott eszközök, módszerek helyeseknek ítéltelők, amelyek eredményessége felmenő rendszerben válik majd értékelhetővé.

ESG 1.2 és 1.9 A képzési programok kialakítása és jóváhagyása, folyamatos figyelemmel kísérése és rendszeres értékelés

A doktori iskola az egyetem szabályzatainak megfelelően, az Egyetemi Doktori és Habilitációs Tanács (EDHT), valamint Orvostudományi Doktori Tanács (ODT) felügyeletével és útmutatásával működik. A Doktori Iskola programja összhangban van az Egyetem céljaival.

A nappali, levelező és egyéni felkészülési rendben elérhető képzési programok tematikája az oktatók kutatási pályázatainak sikereire reflektál, amely egyébként feltétele a doktoranduszok fogadásának is, valamint indikátorként szolgál a versenyképesség megítélésében. A programokat a kutatók dolgozzák ki, a keretrendszer és a működési feltételeket a fent is említett ODT szabályozza, továbbá értékeli a doktori képzést és a fokozatszerzést is éves viszonylatban. A hallgatóknak a DI Tanácsában (tanácskozási joggal), illetve az ODT-ben (szavazati joggal) van lehetőségük véleményt nyilvánítani a programok kialakításával kapcsolatban. A követelményrendszer és az elvárt tanulási eredményeket a DI Képzési terve és Minőségbiztosítási terve egyértelműen rögzíti. A honlapon nem található meg azonban a DI formálisan elfogadott küldetésnyilatkozata, valamint jövőképe megfogalmazása.

A várható hallgatói terhelés meghatározása az előírásoknak megfelelően kreditekben történik. A képzésben kiemelt hangsúllyal szerepel a gyakorlati képzés, amely döntő részben a DE elméleti intézeteinek kutatócsoportjaiban folyik. Kurzusok meghirdetésére a DI akkreditált oktatói tehetnek javaslatot, a kurzusokat a DI Tanácsa formálisan elfogadja, azok meghirdetésére a döntést követően kerülhet sor. A Bizottságnak a hallgatók elmondták, hogy a DI vezetése nyitott volt arra, hogy a hallgatók informális kezdeményezésére kurzusokat hirdessen meg. Jelentős változás a külföldi hallgatók örvendetesen növekvő száma, és ezzel párhuzamosan az angol nyelven tartott kurzusok ösztönzése. A hallgatóknak lehetőségük van arra, hogy más doktori iskolák kurzusait felvegyék, de ennek lehetőségét korlátozza, hogy a képzési tervben a megszerzendő krediteknek mindössze 5%-át teszik ki a tanulmányi (képzési) kreditek.

A fokozatszerzési arány összességében jó, a fennállás során 69 hallgató védett (51 summa cum laude, 18 pedig cum laude minősítést kapott). A 2016 előtt kezdett doktoranduszok valamennyien (100%) megszerezték az abszolutóriumot. Visszaesés tapasztalható viszont a fokozatszerzések arányában: a 2010 előtt kezdett hallgatók között a fokozatot szerzettek aránya magas (80-90%), a 2010–2013 között felvettek között ez az arány csak 39–58% közötti. A 2014-ben kezdett hallgatók közül még senki sem szerzett fokozatot. A késedelmes fokozatszerzés okai a magas követelményszint, az elméleti orvostudományi területen végzett kutatások időigényes volta, valamint a nemzetközi publikálás hosszadalmas adminisztratív háttere. A lemorzsolódás okai visszavezethetőek az ösztöndíj alacsony voltára, az ipar elszívó hatására, a hallgatói készségek heterogenitására, a kutatási szféra bizonytalan kilátásaira és alulfizettségére, valamint a gyenge témavezetés problémája is fennállhat. A végzetek elhelyezkedési lehetősége a program elvégzése után kiemelkedően jó.

A képzési terv és a creditszerzés leírása még pontosításra szorul, mert a folyamatok szabályozottsága több esetben hiányos, nem egységes vagy nem egyértelmű (például a számonkérés menete és az oktatási kreditek elszámolása).

A kurzusok többsége angolul kerül meghirdetésre, ami már önmagában növeli a megszerzett tudás értékét. A programban alacsony arányban szerepelnek (5%) a tanulmányi kreditek, bár a hallgatóknak elmondásuk szerint van lehetőségük kérésre módszertani útmutatást kapni. Célszerű lenne ezeket a módszertani útmutatásokat a képzés formális részévé tenni, és – esetleg más doktori iskolákkal

közösen – a jelenleginél szélesebb körben meghirdetni módszertani és elméleti képzést nyújtó kurzusokat.

A hallgatói véleményezés részlegesen működő folyamat, a gyakorlatban minimális az érdemi eredménye, mert a hallgatók különböző okok miatt nagyon kis számban töltik ki a kérdőívet. Bár a meghallgatáson elhangzott pozitív példa is, a hallgatók véleménye, változtatási javaslatai korlátozottan kerülnek megfontolásra. A problémát nem a jó szándék hiánya, hanem a szisztematikus visszajelzési rendszerek hiánya, illetve korlátozottsága okozza.

Minden évben meghirdetésre kerülnek a komplex vizsga fő tárgyai, így a felkészülés sikeresebb lesz. Ezen túlmenően a főtárgy teljesítése teszi lehetővé a részvételt az adott intézet oktatómunkájában, ami a hallgató számára lehetőséget nyújt a tananyagban való fokozott elmélyülésre, a főtárgyak magas szinten történő elsajátítására, valamint előadói és kommunikációs képességeik fejlesztésére.

Egyértelműen kiemelésre méltó jó példa a doktori iskolában végzett magas színvonalú kutató munka, mely a legkiemelkedőbb – Q1-es és D1-es - lapokban történő publikálást támogatja.

Ajánlások

A DI vezetése mérlegelje a tanulmányi úton megszerzhető kreditek arányának növelését, a jelenleginél több kredittel elismert módszertani és elméleti kurzus meghirdetését. Megfontolásra javasolt - esetleg más doktori iskolákkal közösen - egy módszertani kurzuscsoport kialakítása (pl. molekuláris biológiai módszerek, immunológiai módszerek, statisztikai módszerek, bioinformatikai módszerek, kísérlettervezés, állatkísérletek módszertana stb.), melyből a hallgatóknak kötelezően választhatóan teljesíteni kell előre meghatározott számú kreditet.

A DI jelölje meg, hogy milyen lépéseket kíván tenni a késedelmes fokozatszerzés ellen.

ESG 1.3 Hallgatóközpontú tanulás, tanítás és értékelés

A doktori iskola a képzési program kialakításánál igyekszik a felmerült hallgatói igényeket kielégíteni, és a doktoranduszok sokszínűségének megfelelően változatos témákban hirdeti meg kurzusokat. Támogatja a szűkebb szakterületen dolgozó hallgatók kis csoportban történő szakmai képzését journal club-ok szervezésével, ahol új szakmai eredmények megtárgyalása és a hozzá kapcsolódó legújabb szakirodalom feldolgozása zajlik angol nyelven.

A felvételizők eltérő tanulási igényeit figyelembe véve biztosított a lehetőség nemcsak nappali, de levelező és egyéni felkészülő hallgatóként is részt venni a doktori képzésben.

A doktori iskola megfelelő eljárásokkal rendelkezik a hallgatók panaszainak kezelésére, melyet indokolt esetben akár a DI Tanácsa is meghallgat. Jogsegélyt a Doktoranduszok Országos Szövetsége és az általa létrehozott Doktorandusz Önkormányzat biztosít.

A hallgatók oktatókkal és kurzusokkal kapcsolatos elégedettségének felmérésére évente elektronikusan kitölthető kérdőívet küldenek ki, amelyet főként a felmérés céljáról való tájékoztatás hiányában a hallgatók kis számban töltenek ki. Így a kérdőívek eredménye alapján történő visszacsatolási mechanizmusok nem működnek megfelelően, hiszen a hallgatók csak egy szűk csoportjának véleményét reprezentálja.

A kurzusok jelentős része angol nyelven kerül megtartásra, ami fontos a külföldi hallgatók számára, ugyanakkor jelentős fejlődési lehetőséget biztosít a magyar hallgatóknak a szakmai angol nyelv elsajátítására, fejlesztésére.

A doktoranduszok szakmai előrehaladásának monitorozására úgynevezett advisor rendszer működik, melyet a hallgatók rendkívül pozitívan értékelnek. Az egyes hallgatókhoz advisor bizottságot rendelnek, amelynek két tagja a témavezető és a DI témától független, eltérő tudományterületeket képviselik. A doktori kutatási témára sokszínű rálátással rendelkező advisorok előremozdítják és folyamatosan figyelemmel kísérik a hallgatók fejlődését, ugyanakkor a témavezető számára is jelentős segítséget nyújtanak a további kutatási irányvonal megtervezésében.

A hallgatói előremenetel támogatására félévente szakmai beszámoló beadása kötelező, mely az elért eredmények összefoglalásával segíti a hallgató és a témavezető jobb rálátását az addig végzett munkára. A beszámoló felépítésének tekintetében nincs egységes követelmény, amely segítené a hallgatót a beszámoló elkészítésében, valamint hiányzik a hallgatók felé történő visszacsatolás a beszámolók formai és szakmai értékelésével kapcsolatban, ami információt adhatna a hallgatónak hiányosságairól, gyengeségeiről vagy éppen erősségeiről.

A PhD-hallgatók számára kötelező az éves szakmai beszámoló a Winter School konferencia keretein belül, angol nyelven. A nyílt rendezvényt remekül használják a doktorandusz-életpálya bemutatására, kapcsolatok építésére és az MSc-hallgatók ösztönzésére azzal, hogy lehetőséget biztosítanak nekik angol nyelvű poszterelőadás tartására. A hallgatói előadásokat rövid vita követi, amit pozitívan értékelnek a hallgatók. A témavezető minden esetben részt vesz a hallgatója előadásán, így a hallgató véleményezést kap arról, hogy mely területeken (előadásmód, nyelvtudás) szorul még fejlődésre.

Méltánylandó, hogy a gyenge témavezetés mint potenciális hiba a rendszerben felismerésre kerül, és rendszeresen vizsgálják e tényezőt is a doktoranduszok teljesítményével összefüggésben.

A hallgató felkészülését a komplex vizsgára a témavezető és advisorok segítik szakmailag. A doktoranduszok a komplex vizsgát jó felmérési lehetőségnek tartják, ugyanakkor a két év munkáját számon kérő disszertációs rész hasznosságát vitatják, mivel érdemleges kutatási eredményeket többségük nem tud még felmutatni.

A külföldi hallgatók angol nyelvű tájékoztatása a tanulmányi ügyekről és a hallgatói véleményezés lehetőségéről hiányos, nincs megfelelő és hatékony kommunikációs csatorna feléjük.

A hallgatói véleményezés rendszere részlegesen fennáll, ugyanakkor nem éri el célját: a pozitív visszacsatolás hiánya, valamint a hiányos tájékoztatás miatt csak kis számban töltik ki a kérdőíveket. A nem anonimnak érzett véleménynyilvánítás visszaveti a kitöltési hajlandóságot. Pozitívum, hogy a Minőségbiztosítási kézikönyv II. mellékletében található kérdőívsablonok a rendszer fejlesztésére és hatékony működtetésére irányuló törekvést jelzik. Ugyanakkor a hallgatók értékelésének és vizsgáztatási körülményeinek területén is megfogalmaztak irányelveket és elvárásokat az oktatók felé (a Minőségbiztosítási kézikönyv 2.1.3 pontjában írtak szerint).

Ajánlás

A DI vezetése törekedjen vendégoktatók által tartott kurzusokkal bővíteni az oktatási tematikát, ami új szintet visz az oktatásba és a partnerséget is támogatja.

ESG 1.4 A hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képzés odaítélése

A DI felvételi rendszere a magyar hallgatók esetében alapvetően jól meghatározott sztenderdek szerint történik, a felvételi kritériumok kidolgozottak, azokat következetesen és átlátható módon alkalmazzák. Ugyanakkor a felvételi eljárás során az értékelés egyik fontos szempontja: a témavezető kutatási tevékenysége és a pályázott intézetben az infrastrukturális háttér rendelkezésre állása, nem a jelölt képességeit tükrözik. A Stipendium Hungaricum ösztöndíjjal felvett hallgatók esetén a felvételi kritériumrendszer nincs összhangban a magyar felvételizőkre vonatkozó eljárásrenddel. Ennek következménye a hallgatói képességek és készségek jelentős heterogenitása. Ez bizonyos esetekben problémát okozhat a SH ösztöndíjas hallgatók későbbi előremenetelében, sőt, extrém esetben (a témavezető erőforrásainak lefoglalása miatt) akár a többi hallgató fejlődését is gátolhatja.

A DI a hallgatói előrehaladás monitorozására több ellenőrzési rendszert is működtet, ezek a hallgatók által kötelezően elkészítendő féléves beszámolók, az évente megrendezett Winter School tudományos konferencia, a komplex vizsga, illetve az advisor bizottság előtti rendszeres beszámolók. Ugyanakkor a féléves beszámolók elkészítésének és értékelésének szempontjai nem egyértelműek. A tanulmányi kreditek elszámolása általában jól követhető, ami viszont nem mondható el egyértelműen a hallgatók által végzett oktatási tevékenységek beszámításáról.

A fokozatszerzés kritériumrendszerei pontosan meghatározottak, a doktori fokozatszerzési eljárás külső szakértők, opponensek bevonásával történik, az értékelés szempontrendszere, az eljárás menete jól kidolgozott.

Ajánlások

Csak olyan PhD-témák kerüljenek meghirdetésre, amelyek esetén a témavezető kutatási tevékenysége és az infrastrukturális háttér rendelkezésre áll. A témavezető kutatási tevékenysége és az infrastrukturális háttér a felvételi eljárás során már ne jelenjen meg differenciálási szempontként.

A hallgatói előrehaladás ellenőrzéséhez szüksége féléves beszámolók elkészítésének és értékelésének szempontrendszerét célszerű lenne kidolgozni.

ESG 1.5 Oktatók

A doktori iskola teljes oktatói gárdáját 52 fő, a tudományterületi doktori tanács követelményei szerint akkreditált oktató alkotja. Kiemelendő, hogy a DI a minőségre helyezi a hangsúlyt és a nemzetközileg elismert lapokban történő publikálást ösztönzi, és a témavezetők is erre törekszenek.

A DI oktatói magas szintű, nemzetközileg is elismert kutatási tevékenységet folytatnak. A DI nagy figyelmet fordít az oktatói utánpótlás nevelésére, oktatói többnyire a DI körébe tartozó intézetekben fokozatot szerettek közül kerül ki. A végzetek közül nem tudnak mindenkit oktatóként tovább foglalkoztatni, ezért a jelentős verseny tovább növeli a színvonalat. Az oktatói munka monitorozásához folyamatosan értékelik a hallgatói visszajelzéseket, és évente felülvizsgálják a DI oktatóinak és témavezetőinek névsorát. Az oktatók véleményezése rendkívül pozitív a Bizottság által megtekintett OMHV-dokumentumok alapján. A hallgatói fórumon elhangzottak szerint a hallgatók bizalommal fordulnak oktatóik felé kéréseikkel, kérdéseikkel.

A témavezetők hallgatók általi véleményezése utólagos, pedig a rendszeres időközönkénti vizsgálat csökkenthetné az esetlegesen nem kellően kompetens témavezetési tevékenység hozzájárulását a lemorzsolódáshoz.

Az oktatói értékelés legfőképp a tudományos teljesítmény értékelésén alapul. Kisebb súllyal jelenik meg az oktatói kiválóság, továbbá az oktatói értékelés szempontrendszere nem kidolgozott.

Ajánlások

Az oktatói értékelés szempontrendszerének részletesebb kidolgozása ajánlott, azon belül a tudományos szempontok mellett az oktatói kiválóság minőségi kritériumainak pontosabb meghatározása.

ESG 1.6 Tanulástámogatás és hallgatói szolgáltatások

A hallgatók tanulástámogatásában fontos szerepet játszik a Debreceni Egyetemi és Nemzeti Könyvtár Kenézy Könyvtára. A könyvtárban minőségirányítási tanács működik, amely a hallgatók online és papír alapú véleményeztetéséért felelős. Hatékonyan felhasználják hallgatói visszacsatolásokat arra, hogy a kezdeményezett strukturális és minőségi változások a hallgatók javát szolgálják. Céljuk a hallgatók nyugodt tanulási lehetőségének megteremtése, amihez jelenleg tanulószobák kialakítása van folyamatban, a megfelelő multimédiás felszereltség biztosítása mellett. A hátrányos helyzetű hallgatók tanulásának támogatására bevezetés alatt van laptopkölcsonzési lehetőség biztosítása.

A könyvtár végzi egységesen az MTMT-adatbázissal kapcsolatos adminisztrációt, megkönnyítve ezzel a doktori iskola és hallgatói számára az információk feltöltését. A könyvtár minősített könyvtári díjat kapott. Igyekeznek biztosítani a hallgatóknak a folyóiratokhoz és informatikai eszközökhöz való hozzáférést, folyamatosan frissítik a nyomtatott anyagokat. Kiemelendő, hogy a doktori disszertációknál kötelező plágiumvizsgálatot is a könyvtár végzi, erről dokumentumot állít ki, ezzel gördülékenyebbé téve a fokozatszerzés folyamatát.

A doktori iskola számára fontos, hogy támogassa anyagilag a hallgatók publikálási tevékenységét, azonban saját költségvetés híján az egyetem biztosította open access publikálás megpályázására van lehetőség.

A doktori iskola a hallgatói létszám növelésére kötelező intézettelátogatást is szervez MSc-képzés alatt, amelynek keretein belül a hallgatók megismerhetik az intézeteket, az azok által nyújtott lehetőségeket.

A doktori iskola a fogyatékkal élő és hátrányos helyzetű hallgatók felzárkóztatása és segítése tekintetében az egyetemi szabályzatban foglaltak szerint jár el, nem dolgozott ki külön értékelési rendszert e hallgatók eredményességének megítélésére és fejlődésük nyomon követésére.

A Bizottság eltérő információkat kapott a doktori iskolától és az egyetemtől az ipari partnerekkel való együttműködésről. A minőségbiztosítási kézikönyv sem tér ki e terület fejlesztésére.

A doktoranduszok főként a kutatócsoportok közötti kollaborációs kapcsolatokon keresztül kapnak lehetőséget részidős külföldi képzésre, melyhez szükséges a DI engedélye.

A fokozatszerzési eljárás lezárulta után a végzettekkel kitöltetnek egy kérdőívet, melynek főként az elégedettség mérése a célja. A Minőségbiztosítási kézikönyv V. mellékletében található kérdőívvel törekszenek arra, hogy a munkaerőpiaci partnerek igényeit is felmérjék és ehhez igazítva a képzési

tervet, olyan kompetens szakembereket képezzenek, akik a végzés után könnyedén el tudnak majd helyezkedni.

Az oktatói utánpótlás biztosítása érdekében, a doktorandusz hallgatókat bevonják az oktatói feladatok, főként gyakorlati órák megtartásába mind magyar, mind angol nyelven. Ezzel a hallgatók fejleszthetik előadói, oktatói képességeiket. Az oktatás minőségének biztosítása érdekében csak azon hallgató jogosult önállóan gyakorlat tartására, aki előtte egy évig témavezetője (vagy a kurzus adott oktatója) felügyelete alatt jelen volt az adott kurzusokon és elsajátította annak menetét és értékelési módját, tisztában van a szakmai anyaggrésszel.

ESG 1.7 Információkezelés

A DI önértékelés beadásakor érvényes minőségbiztosítási terve, és képzési terve pontosan rögzíti a fokozatszerzéshez szükséges publikációs követelményeket, valamint hogy a DI a kurzusokat évente ellenőrzi és az oktatók és témavezetők névsorát évente felülvizsgálja. Elvárásként szabja meg továbbá, hogy a témakiírók a meghirdetést megelőző öt évi tudományos közleményeinek mutatói jelentősen haladják meg a doktori iskola fokozatszerzéshez előírt publikációs követelményeit. Rögzíti, hogy a sorozatosan eredménytelen témavezetés elkerülése érdekében a témakiírók korábbi témavezetései értékelésre kerülnek, és hogy egy témavezetőhöz csak különlegesen indokolt esetben tartozhat háromnál több doktorandusz.

Ezeket túl konkrét minőségcélt vagy a célok teljesülésének vizsgálatára használt adatgyűjtést vagy indikátort nem említ. A látogatás alkalmával a doktori iskola vezetője jelezte, hogy bizonyos adatokat, így a létszámra és a hallgatók összetételére vonatkozó adatokat gyűjtenek és elemeznek, de ennek formális rendszere nincs.

A fokozatot szerzettek pályakövetése egyszerű, informális módon történik a kis létszámból adódóan. 63 fő tudományos pályán maradt, ebből 30 fő a Debreceni Egyetemen dolgozik, 23 fő pedig külföldi intézményekben vállalt munkát.

A minőségbiztosítási terv a hallgatói vélemények évenkénti bekérésére vonatkozó tervet említ, és mellékletben tartalmazza a doktori képzésre vonatkozó hallgatói kérdőívet. Az oktatók és a hallgatók egybehangzó elmondása szerint a hallgatói visszajelzések fogadása elsősorban informális úton történik. Ezt az oktatók és a magyar nyelvű hallgatók is hatásosnak és hasznosnak ítélték, a Stipendium Hungaricum ösztöndíjjal tanulók azonban jobban tartanak a nem anonim véleménynyilvánítási lehetőségektől. A visszajelzéseken alapuló tényleges változásról a hallgatók kurzusindítások kapcsán számoltak be, más területen nem. A külföldi hallgatók jelezték, hogy a véleménykérés Neptun rendszerben megjelenő dokumentumait nem tudják használni, mert azok csak magyarul érhetőek el.

Az önértékelés benyújtása és a látogatás időpontja között elfogadott dokumentumok (pl. a már említett egyetemi Minőségbiztosítási Kézikönyv IX., a doktori képzésre vonatkozó melléklete) és eljárások nyilvánvalóan jó irányt jelentenek az adatok és információk ESG szerinti gyűjtése és felhasználása tekintetében. A fő feladat az ezekhez csatlakozó folyamatok kialakítása után tényleges étellel tölteni meg őket.

Ajánlások

A doktori iskola vizsgálja meg annak lehetőségeit, hogyan tudná a hallgatói elégedettségi és az OMHV-kérdőívek kitöltési arányát növelni. Az általa önállóan nem megvalósítható lehetőségre vonatkozóan tájékoztatást nyújtson vagy javaslatot tegyen az ODT/EDHT felé.

Amennyiben ez magasabb szervezeti szinten nem történik meg, a DI határozza meg a saját szintjén, hogy milyen szempontok alapján tekint egy hallgatót a DI 2019–2020-ra megfogalmazott minőségcéljai tekintetében az 5. indikátor céljára lemorzsolódottnak.

ESG 1.8 Nyilvános információk

A DI honlapja az egyetem honlapjáról elérhető. Megtalálhatók rajta a doktori iskola alapvető adatai, törzstagjainak, oktatóinak és titkárának elérhetősége, a Tudóstérre vagy a doktori.hu adatbázisra mutató linkekkel. Megtalálható rajta továbbá az advisori bizottságok összetétele és a doktori iskola által kínált PhD-kurzusok. A „Témakiírások” menüpont közvetlenül a doktori.hu adatbázis keresőoldalát nyitja meg.

A honlap négy főmenüje (Iskolánkról, Tárgyak, Témakiírások, Kapcsolat) alatti menüpontok elrendezése csak részben logikus. A különféle dokumentumot tartalmazó „Dokumentumtár” például a „Témakiírások” főmenü alá került.

Az „Iskolánkról” menüpont alatt szűkszavú tájékoztatás található a doktori iskola konferenciáiról (az egyes évi konferenciák programja formájában) és nemzetközi kapcsolatairól (nevek és szervezeti egységek felsorolása formájában). Egyes alpontok esetében az oldalon friss hírek, illetve eseménynaptár nyújt tájékoztatást az egyetemi történésekről.

A doktori képzés működésével, a felvételi követelményekkel és eljárással, a tanulmányokkal, a kutatómunkával, a komplex vizsgával és a fokozatszerzéssel kapcsolatos tudnivalókat és szabályokat részletesen (a 2016 szeptembere előtt, illetve után indult képzésekre külön-külön) rögzíti a doktori iskola minőségbiztosítási terve, képzési terve és az egyetem összes orvostudományi területen működő doktori iskolájára vonatkozó működési szabályzata. Ezek a dokumentumok a honlapon három külön főmenü alatt található meg, emellett tartalmuk több helyen erősen átfed (például: felvételi eljárás, kreditszerzés). Ez csökkenti az átláthatóságot, és megnehezíti a hosszú dokumentumokban a tájékozódást.

A hallgatók elmondása szerint az aktuális információk kommunikálása elsősorban (magyar-angol kétnyelvű) hírlevelek útján történik. A magyarul nem beszélő hallgatók ennek ellenére azt jelezték, hogy érzésük szerint nem jut el hozzájuk minden információ. A doktori iskola honlapjának nincs angol vagy más idegen nyelvű változata, és nem jelenik meg rajta semmilyen idegen nyelvű információ.

Ajánlások

A DI a Minőségbiztosítási terv 6.5 pontjában, valamint minden más dokumentumban a Tézis Bizottság, tutorok és az Advisor Bizottság kifejezések használatát egységesítse, és igazítsa az advisori rendszer tényleges működéséhez.

A DI az érdekeltek bevonásával dolgozza ki annak módját, hogy a jelenleg hírlevélben közölt információk közül a hosszabb távon is szükségesek (pl. határidők, szabályok) állandó helyet kapjanak, ahol rendszerezett formában utólag is megtalálhatók.

A DI biztosítsa, hogy az egyetem honlapjának „Oktatás” és „Kutatás” pontja alól ugyanúgy el lehessen jutni az egyes doktori iskolák honlapjára.

A DI a honlapja „Nemzetközi kapcsolatok” pontját tegye informatívabbá, bővítse a jelenlegi felsorolást érdemi információkkal.

A DI fontolja meg orientációs nap rendezését, ahol az új doktoranduszok, különösen a külföldről érkezők, megismerkedhetnek az oktatás és kutatás helyszíneivel és résztvevőivel.

ESG 1.10 Rendszeres külső minőségbiztosítás

A DI az orvostudományi területen működő doktori képzésével szervezetileg az ÁOK-hoz kapcsolódik. Az ÁOK minőségbiztosítási tevékenységeit tekintve az ISO 9001:2015 szabvány szerinti minőségirányítási rendszert működteti, amelynek érvényességi területébe többek között a karhoz kapcsolódó doktori képzések is említése kerülnek. A DI minőségbiztosítási tevékenységei azonban ezt nem igazolták vissza, amit mind a rektori, mind a kari vezetés is megerősített. Az ISO 9001:2015 szabvány szerinti minőségirányítási rendszer elsősorban a járó- és fekvőbeteg ellátás folyamatainak minőségfejlesztését helyezi a középpontba. Megállapítható tehát, hogy a DI vonatkozásában az ISO 9001:2015 szabvány szerinti minőségirányítási rendszer nem tekinthető rendszeres külső minőségbiztosítási tevékenységként, ezért a minőségirányítási dokumentációs rendszerben is javasolt az érvényességi terület pontosítása, a doktori képzés hatályának törlése.

Látogató Bizottság

Elnök: Hunyady László, egyetemi tanár, Semmelweis Egyetem

Tagok:

Gyulai Rolland, egyetemi tanár, Pécsi Tudományegyetem

Miskolciné Mikáczó Andrea, egyetemi docens, Szent István Egyetem

Hódi Barbara, doktorandusz, Szegedi Tudományegyetem

Zimányi Zsófia, szakreferens, MAB

Látogatás időpontja: 2019. november 18-19.